

Biologisch zaai- en plantgoed in wereldperspectief

Wereldconferentie te Rome, juli 2004

Voor het eerst was biologisch uitgangsmateriaal het centrale thema van een wereldconferentie. Zo'n 270 deelnemers uit 57 landen, van Armenië tot Zimbabwe, ontmoetten elkaar van 5-7 juli 2004 in het FAO-hoofdkantoor in Rome. Onder hen vertegenwoordigers van internationale en nationale belangenorganisaties, van overheidswege, maar ook als NGO's, wetenschappers, commerciële zaad- en pootgoedbedrijven, en boeren. Nederland als toonaangevend zaadproducerend land was ruim vertegenwoordigd.

Het recentelijk stringenter beleid rond het verplicht stellen van biologisch uitgangsmateriaal, zowel in de Verenigde Staten als in Europa, is aanleiding geweest voor deze First World Conference on Organic Seed in Rome. Tijdens de conferentie werd overduidelijk dat de gevolgen voor de kleinere boeren, die gewend zijn hun eigen zaaizaad te produceren van rassen gericht op lokale markten, anders zijn dan voor de boeren die grootschaliger werken en afhankelijk zijn van het jaarlijks kopen van moderne rassen aangepast aan de eisen van export en supermarkten. Dit is een tegenstelling die niet alleen te constateren is tussen de westerse landen en landen als Zuid Amerika, Azië en Afrika. Ook binnen die afzonderlijke landen is er sprake van verschil in markten. Dit vraagt niet alleen om een beter begrip van elkaars situatie, maar ook een betere afstemming om de ontwikkeling van de biologische landbouw niet onder druk te zetten.

Met name de zorg om handhaving van diversiteit bleek een belangrijk thema

Een unieke samenwerking

Drie grote wereldorganisaties bundelden daarom hun krachten in de realisatie van deze conferentie: de wereldkoepelorganisatie voor biologische landbouw (IFOAM), de wereldkoepelorganisatie voor gangbare zaadbedrijven (ISF) en de wereldvoedselorganisatie (FAO). Het is een bewuste keuze om de kennis van de reguliere zaadsector te integreren met die van de biologische landbouw. De aandacht van de FAO in deze dialoog is vooral gericht op de problematiek die dit thema voor de ontwikkelingslanden met zich meebrengt, juist nu deze landen meer en meer betrokken raken bij gecertificeerde biologische landbouwproductie.

Internationaal platform

Het doel van deze conferentie was dus gericht op het creëren van een internationaal platform voor uitwisseling van kennis en ervaring op het vlak van zaadproductie. Daartoe waren 60 sprekers uitgenodigd. In de acht parallelle sessies werd veel kennis uitgewisseld over de wetenschappelijke en technische aspecten

van de biologische zaaizaad- en pootgoedproductie, zaadbehandelingen en kwaliteitstesten. De ontwikkeling van biologisch zaaizaad is niet alleen een technische aangelegenheid, maar wordt ook geconfronteerd met verschillen in politiek, regelgeving en ideologie. Maar met name de zorg om handhaving van diversiteit bleek een belangrijk thema. Voor sommigen is het instandhouden van de diversiteit aan rassen belangrijker dan het biologisch vermeerderen van het uitgangsmateriaal. Om het potentieel aan diversiteit te vergroten pleitten zij sterk voor participatieve veredeling met en door boeren. Met name landen als Cuba, Costa Rica en Argentinië lieten via hun sprekers de zorg horen dat de kleine boeren nauwelijks geld hebben om een officiële biologische certificatie te betalen die nodig is om producten te kunnen exporteren naar Europa. De IFOAM onderzoekt of er voor dergelijke kleine boeren niet een alternatieve certificering mogelijk is als zij bij een biologische coöperatie aangesloten zijn.

De vertegenwoordiging uit Nederland was groot, links Jan Velema, rechts Roland Peerenboom.

Edith Lammerts van Bueren, voorzitter van de Scientific Committee en verantwoordelijk voor de inhoudelijke kant van de conferentie en Gunnar Rundgren (r), voorzitter van IFOAM.

Co-existentie

De FAO zette hoog in en opende de conferentie bij monde van adjunct directeur Louise Fresco, die kort daarvoor een opzienbarend rapport uitgebracht had, waarin zij pleit voor biotechnologie als redding voor het wereldvoedselvraagstuk. Dit zette de geplande paneldiscussie over co-existentie van gmo en niet gmo-zaadproductie op scherp. Een centrale zorg van de biologische sector is het vrij houden van besmetting en vermenging van gmo's in het biologische zaaizaad. De drempelwaarde zou daartoe op de kleinst mogelijk detectiewaarde moeten liggen, nl 0,1%. Meer besmetting in het uitgangsmateriaal toestaan zal het begin van het einde van een gmo-vrije biologische landbouw betekenen. De reguliere zaadbedrijven spreken liever van onzuiverheid, zodat de aloude bestaande regeling voor isolatieafstanden van zaaizaadproductievelden kan gelden en pleiten voor 0,9% als drempelwaarde. Sprekers uit de ontwikkelingslanden deden een oproep aan de FAO om een aansprakelijkheidsregeling te ontwerpen. De FAO stemde in met het voorstel van Zadok Lempert, de nieuwe 'executive director' van de IFOAM, om de FAO trekker te maken van een werkgroep die zich samen met andere relevante actoren buigt over adequate maatregelen rond de co-existentie problematiek. De FAO heeft onmiddellijk na de conferentie daartoe de eerste stappen ondernomen.

Economische druk

Roland Peerenboom van Enza Zaden vertegenwoordigde namens de ISF de stem van de reguliere zaadbedrijven en klaagde dat de EU-regelgeving niet gelijkmatig gehanteerd wordt in de diverse EU-landen, en concurrentievervalsing tot gevolg heeft, zowel voor telers als voor de zaadbedrijven onderling. Als er niet dwingendere regelgeving komt,

zullen de investeringen van de reguliere zaadbedrijven in biologische vermeerdering niet snel genoeg terugverdiend worden, en zullen zaadbedrijven uit deze markt stappen.

Natuurlijk kon de vraag vanuit de reguliere zaadbedrijfsleven niet uitblijven: "Waarom doet de biologische sector zo moeilijk? Zit de biologische consument wel op biologisch zaad te wachten?" De president van IFOAM, Gunnar Rundgren, reageerde klip en klaar dat de biologische sector niet alleen gericht is op die items die de consument als zogenaamde 'consumer concern's' aanmerkt, maar een eigen verantwoordelijkheid heeft zoals het sluiten van de keten en het uitsluiten van gangbare input zoals mest en zaad. De richting is duidelijk; de vraag is alleen: waar, wanneer en hoe!

Hoe verder?

Deze wereldconferentie is een grote stap in een proces dat door enkele pioniers al geruime tijd in gang is gezet. De problematiek van biologisch zaaizaad is daarmee bewuster op de agenda gekomen van organisaties die eerder niet doordrongen waren van wat er speelde in het veld en van de complexiteit daarvan. Het was al duidelijk dat binnen Europa dit thema door de verschillende landen in een verschillend tempo wordt opgepakt. Duidelijk is nu ook geworden dat er grote verschillen zijn tussen werelddelen. De IFOAM zal meer regie moeten voeren over wat zij wil met dit thema om tot een gezonde afstemming te komen. Daar dwars doorheen is de zorg om de nog niet opgeloste dreiging van gmo-vervuiling van het biologische uitgangsmateriaal. En wat te denken van dierlijk uitgangsmateriaal voor de biologische landbouw? Kortom: wordt het nu doorpakken of toch nog een pas op de plaats? ■

COLUMN

Vier vliegen

In de melkveehouderij bestaat sinds een jaar het middel Orbeseal. Het is een pasta zonder antibiotica, dat indringing van mastitisbacteriën in de uier tijdens de droogstand moet voorkomen. Het is eigenlijk een soort stopverf uitgevonden door een chemicus dat voor veel geld aan de boer wordt gebracht. Een gangbaar middel voor gangbare bedrijven. Op deze bedrijven worden de melkproducties van de koeien vaak tot een hoog niveau opgejaagd, om vervolgens twee maanden voor het afkalven de rem erop te zetten: dichtkitten en klaar.

Als bioboer doe je zoets niet. Je hebt een bedrijfsstelsel waar de melkproductie per koe geen doel op zich is. Het is een resultaat is van voeding, huisvesting en verzorging gericht op maximale weerstand en dierenwelzijn. Hierin passen geen topproducties en dus ook geen trucjes om de melkproductie plotseling af te remmen. Dit moet geleidelijk gaan. Toepassing van een middel als Orbeseal druist ook in tegen de principes van de biologische landbouw. Zo stimuleert het bijvoorbeeld niet de natuurlijke weerstand van het dier. Waarschijnlijk zal ook de biologische consument hier niet van gecharmeerd zijn. Elk middel dat riikt naar chemie, verkleint het vertrouwen in een 'eerlijk' biologisch product.

Neemt niet weg, dat ook de biologische melkveehouderij met een mastitis- en celgetalprobleem zit. Hoe kun je dit probleem biologisch verantwoord te lijf gaan? Je neemt een aantal kalveren en laat die zogen bij koeien met mastitis en/of een hoog celgetal. Zo vangen we twee vliegen in één klap: het dierenwelzijn verbeter je door kalveren bij de (pleeg)moeder te laten drinken én mastitiskoeien kunnen op een natuurlijke manier genezen!

Twee vliegen? Wel vier! Je hoeft geen duur middel aan te schaffen en je hebt minder werk met kalveren voeren!

Erik Ormel, melkveehouder

MEER INFORMATIE

Lammerts van Bueren, E.T. et al. 2004. Proceedings of the First World Conference on Organic Seed – Challenges and opportunities for organic agriculture and the seed industry. IFOAM, Bonn, 188 pp.

Deze proceedings is te bestellen door €24,- over te maken op postbanknummer 3530591 t.n.v. Louis Bolk Instituut te Driebergen, o.v.v. Proceedings Organic Seed Conference 2004.